

Gevestigde belangen moeten minder worden beschermd

Patrick
Luysterman

28-04-2006

Pag. 14

Beleidsmakers moeten meer denken in termen van 'steun de uitdagers'. Zij zijn immers de gist die ondernemerschap, innovatie en een economie doen rijzen. Daarom mogen de gevestigde belangen niet langer voorrang krijgen, stelt JOHAN LAMBRECHT.

Om de doelen van meer ondernemerschap en meer innovatie te verwezenlijken, worden de bedrijven geregeld aangepord meer uit te geven aan onderzoek en ontwikkeling. Hogere uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling garanderen echter niet meer ondernemerschap en innovatie. Zij zeggen alleen iets over de omvang (input), maar niets over de doeltreffendheid (output).

Echte ondernemers breken een lans voor meer flexibiliteit op de verschillende markten, omdat ze dan de concurrentietroef 'service' beter kunnen uitspelen. In ons land laat flexibiliteit te wensen over, omdat de gevestigde belangen te veel en te vaak worden beschermd. Dat zet een rem op ondernemerschap en innovatie.

De verstarring op de arbeidsmarkt komt onder meer tot uiting in de hoge kostprijs van ontslag van medewerkers. Daardoor aarzelen ondernemers om iemand extra in dienst te nemen en zitten tewerkgestelden stevig in het zadel. De gevolgen zijn hogere werkloosheid en een beperkter innovatief vermogen van de productiefactor arbeid. Eigen onderzoek toont het belang aan van de wisselwerking tussen jobdestructie en jobcreatie.

Interactie

Bedrijven in België met een daling van de tewerkstelling hebben zeven keer meer kans op jobcreatie dan degene die geen jobs schraptten. Bedrijven die jobs creëerden, hebben dan weer ongeveer viermaal meer kans op jobvernietiging dan degene die geen jobs schiepen. Die interactie tussen jobcreatie en jobdestructie speelt sterker naarmate het bedrijf kleiner is.

Ook op de goederen- en dienstenmarkten worden veeleer de gevestigde belangen gediend. Daardoor wordt de positieve wisselwerking tussen nieuwe en stopgezette bedrijven ernstig verstoord, wat lagere potentiële economische groei, minder innovatie en een lagere graad van nieuw ondernemerschap teweegbrengt. Uit onderzoek blijkt dat een natuurlijke bedrijfsdynamiek, wat staat voor de combinatie van nieuwe en stopgezette bedrijven, de economie van een land zuivert. Bestaande bedrijven die met hun activiteiten stoppen, maken plaats vrij voor nieuwe bedrijven (vervangende creativiteit). Nieuwe bedrijven zorgen op hun beurt voor uittreding van onrendabele bestaande bedrijven (creatieve destructie). Bovendien zetten zij levensvatbare bestaande bedrijven onder druk om productief te blijven.

De voorbije jaren heeft het beleid, onder de druk van bepaalde belangengroepen, zand in dat draaideurmechanisme gestrooid. Zo moet iedereen die van start wil gaan met een eigen zaak vanaf 1999 het bewijs van beheerskennis leveren (een strengere vestigingswet). Uitbaters van een kleinhandelszaak moeten sinds 1990 beheerskennis aantonen, waarna ze een distributieattest krijgen. Door de vestigingswet en het distributieattest worden bestaande bedrijven beschermd, waardoor ze minder snel moeten stoppen. Nieuwe bedrijven krijgen drempels opgeworpen, waardoor er minder oprichtingen zijn.

Remedie

Zoals de Engelse econoom Arthur Pigou in 1938, zien de voorstanders van de vestigingswet en van het distributieattest in de overheid een helpende hand. De overheid legt strengere eisen op aan starters, omdat die zouden leiden tot een betere bescherming van de consument, gezonde starters, minder stopgezette bedrijven en minder faillissementen. De remedie blijkt evenwel erger te zijn dan de vermeende kwalen. Zo stelde het National Bureau of Economic Research in een studie bij 75 landen vast dat een zwaardere regulering van de start koren op de molen is van de gevestigde belangen en helemaal niet gepaard gaat met een betere kwaliteit van de aangeboden goederen.

Hoe is het gesteld met dat andere streefdoel van gezonde starters: minder stopzettingen en minder faillissementen? Ten eerste telt ons land inderdaad minder stopzettingen, maar daardoor ook minder nieuwe ondernemingen, dus minder stopzettingen, enzovoort. Ten tweede wordt stopzetting ten onrechte vereenzelvigd met mislukking en met faillissement. Het merendeel van de jonge en oude bedrijven die stoppen, zijn een succes op het ogenblik van stopzetting. Ten derde worden 'mislukking' en faillissement

gestigmatiseerd door dat discours van 'gezonde starters, minder stopzettingen en minder faillissementen'. Zelfs wanneer een bedrijf wordt stopgezet wegens niet-succesvol of wegens een faillissement, hoeft dat helemaal geen mislukking te zijn. In de Verenigde Staten hebben ze allang begrepen dat 'mislukking' een hefboom kan zijn voor succes. Ten vierde verhinderen de beschermers van gevestigde belangen dat een kenniseconomie en een ondernemerschapscultuur in België kunnen gedijen. Ondernemerschap is een proces van vallen en opstaan en van leren uit de gemaakte fouten.

'Patrie'

Mario Monti, het vroegere Europees commissielid voor de Interne Markt en Concurrentie, schreef naar aanleiding van de opstoot van het economische protectionisme in The Financial Times van 2 maart: 'Regeringen moeten nadenken wiens 'patrie' zij dienen met hun economische protectionisme. Vaak blijkt het veeleer de 'patrie' te zijn van enkele 'patroons', dan die van de hele bedrijfsgemeenschap, laat staan die van de consumenten en van de hele economie.' De wijze woorden van Monti gelden eveneens als de gevestigde belangen 'geschaad' dreigen te worden door de afschaffing van regelgeving. Zo stuitte de schrapping van het vestigingsattest voor een aantal gereguleerde beroepen op veel weerstand.

Het is opvallend dat de helpende overheidshand en de beschermers van de gevestigde belangen niet verschijnen, wanneer ondernemers in nood verkeren. Sommige beleidsmakers en vermogende ondernemers lijken te insinueren dat dit het lot van een ondernemer kan zijn. Is het niet paradoxaal dat het sociale vangnet het laagst gespannen is voor de enige risiconemers in onze maatschappij (want zelfstandige ondernemers werken met de eigen centen)? Het voorzien in een overheidsorgaan voor ondernemers in nood en een betere sociale bescherming van ondernemers zullen de stopzetting van een bedrijf vergemakkelijken. Stopzetting is de belangrijkste factor die bijdraagt tot meer nieuwe ondernemingen. Beleidsmakers kijken naar de verkeerde kant. Ze hebben enkel oog voor de instroomkant, en blijven blind voor de uitstroomkant en voor de symbiose tussen stopgezette en nieuwe bedrijven.

De auteur is professor aan EHSAL en directeur van het Studiecentrum voor Ondernemerschap (SVO) aan EHSAL-K.U. Brussel

Patrick Luysterman

© 2006 Mediafin